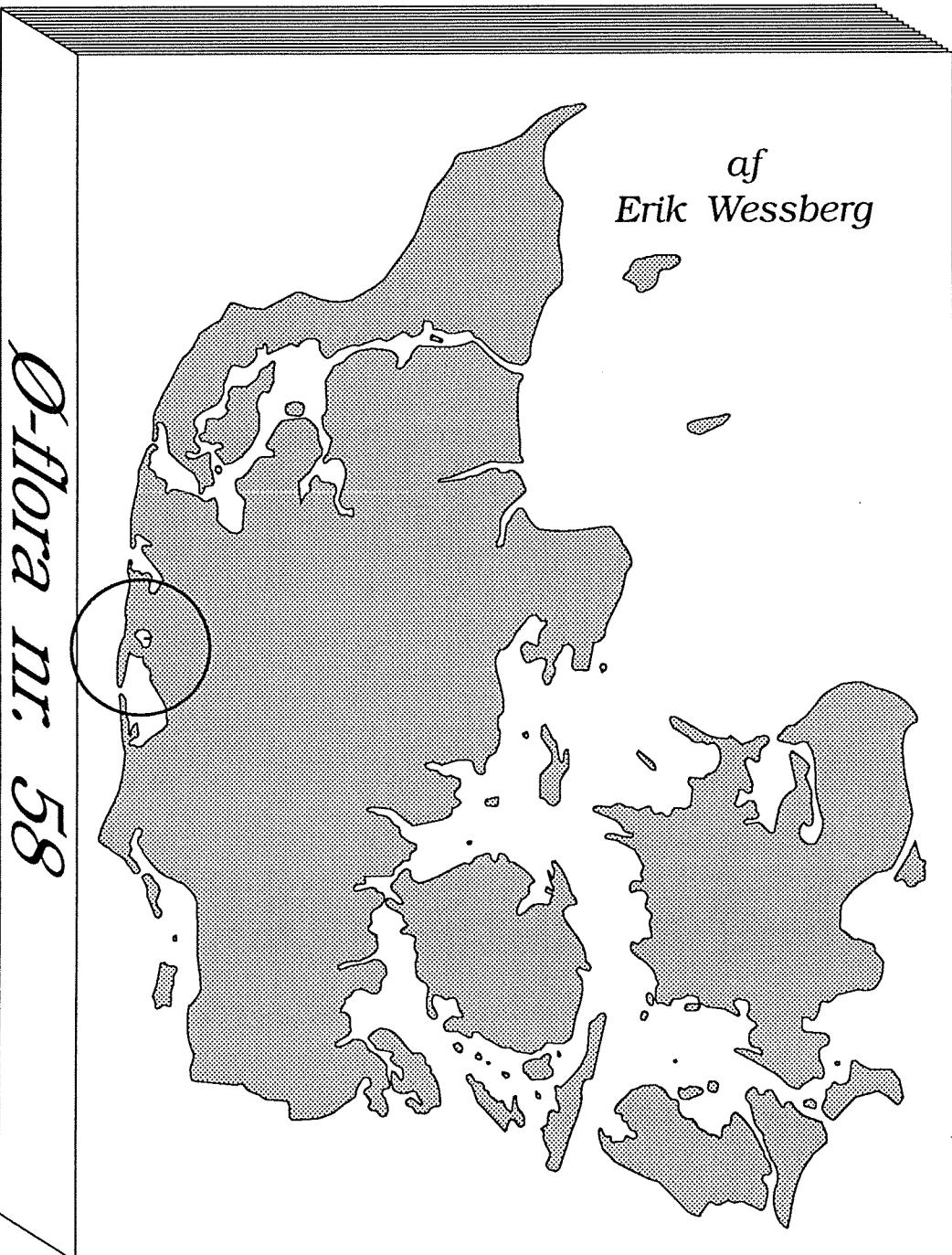

HIND Ø

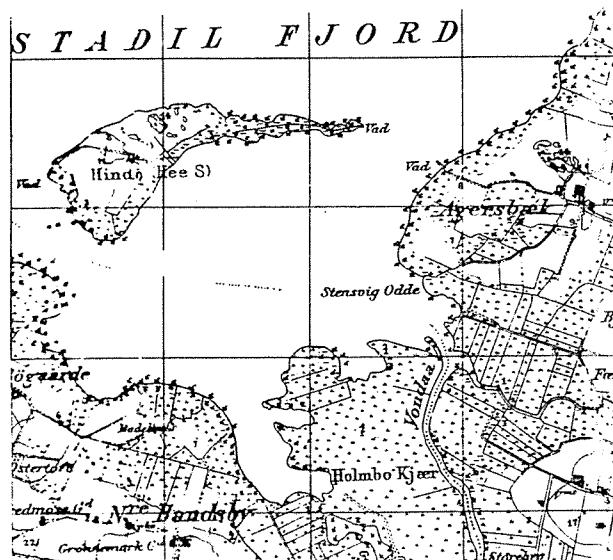
Randers 1994

Hindø – en ø-floraliste med noter

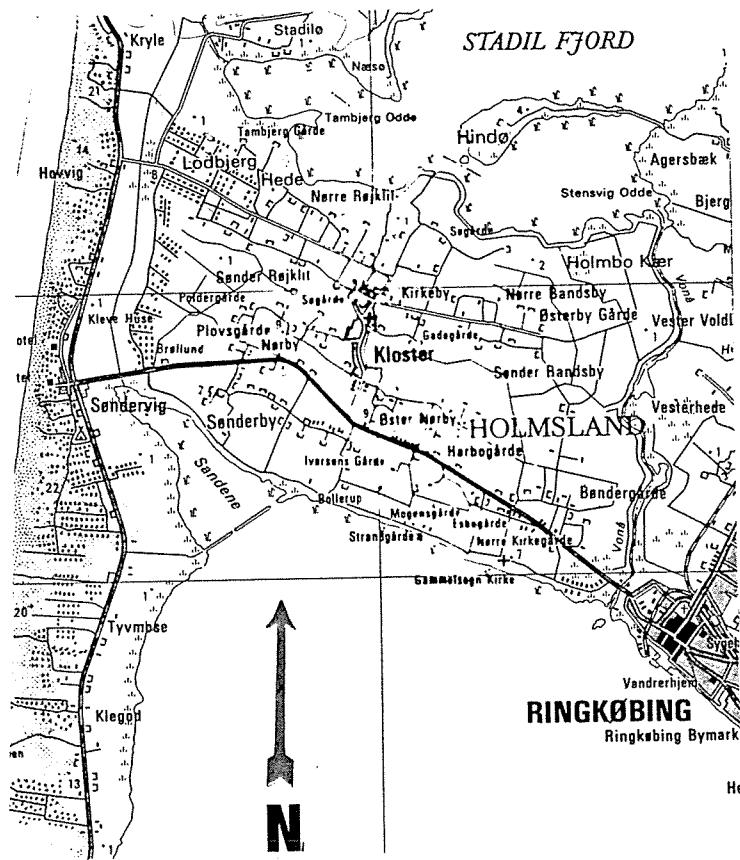
Hindø, der ligger i Stadil Fjord ca. 7 km nordvest for Ringkøbing, er på ca. 70 hektar og er forbundet med fastlandet mod øst ved en ca. 500 meter lang bro. I 1991 blev Hindø fredet, for – som der står på skilte ved broen – at sikre de naturhistoriske, landskabelige og rekreative værdier, jf. teksten side 8 og 9. Det er nu tilladt at gå langs en sti ved nord- og vestsiden. Midt i 1980'erne blev der ført en heftig fejde mellem "Midtbank" i Herning og en tidligere lejer. Sidstnævnte hævdede, at han var blevet tilbudt at købe øen af "Midtbank". Sagen blev til en avisartikel i "Morgenavisen Jyllands-posten" den 25. februar 1984. I samme artikel oplystes, at "Ingen uvedkommende slipper i dag over broen til den idylliske Hindø, der ligger øde og forladt midt i Stadil Fjord".

Den nu noget nedslidte og forfaldne bro er bygget i 1963. En del af Hindø har indtil for få år siden været opdyrket, men ved besøget i 1994 bemærkedes, at alt nu var brakliggende. Udoer en bygning ved de forladte fiskedamme umiddelbart vest for broen findes de centralt beliggende, tidligere landbrugsejendomme stadig, men benyttes vel hovedsageligt kun som sommeropholdssted for ejeren og hans familie.

Ifølge Darre et al. (1920) var øen tidligere en adelig sædegård, hvilket vil sige en hovedgård, der før 1660 enten har været sæde for en adelig familie eller senere ved en kongelig bevilling er blevet optaget i sådanne hovedgårdes klasse (Ordbog over det danske Sprog). En af de tidligere ejere var Otto Kaas, der i 1650 solgte øen til Niels Krag.

Kortudsnittet er fra Geodætisk Instituts 2 cm-kort, udmalet i 1871-72, revideret i 1911-12 og tilføjet nogle få vigtige rettelser i 1945. Da broen først er bygget i 1963, er den derfor ikke indtegnet. I øvrigt ses ved sammenligning med 1 cm-kortet ved siden af, at bugterne ved Holmbo Kjær og Stensvig Odde stort set ikke mere eksisterer, omend kystlinien, især for Stensvig Oddes vedkommende, er "skjult" på grund af tæt rørsump. 14-tallet skyldes, at højden dengang blev angivet i fod.

Dette 1 cm-kort stammer fra Geodætisk Instituts "Topografisk Atlas", som er udarbejdet i perioden 1975-81. Institutet har siden fået navneændring til Kort- og Matrikelstyrelsen.

Hindø er med en største højde på ca. 4 meter en relativ flad ø. Smallest er den mod øst, hvor der – udover den brede rørsump – stort set kun er tale om den smalle markvej, der fører til bygningerne længere vest på, og bredest med godt 1½ km mod sydvest.

På alle sider er øen omgivet af rørsump, som for størstepartens vedkommende er bred, tæt og utilgængelig, specielt i området fra broen og til fiskedammene samt mod syd og sydvest. Der er ingen tvivl om, at markvejen ved opfyldning er anlagt i rørsumpen. Ses der bort fra disse områder og fra smalle zoner inden for, er langt størstedelen af øen sandede overdrev, der nogle få steder virker hedeagtige. En stor del af de tidligere sandede overdrev er i dag dækket af en plantage, der for hovedpartens vedkommende består af arter af Gran og Fyr.

Foruden de ovenfor nævnte naturtyper rummer Hindø nogle få vandhuller samt få, korte grøfter og kanaler.

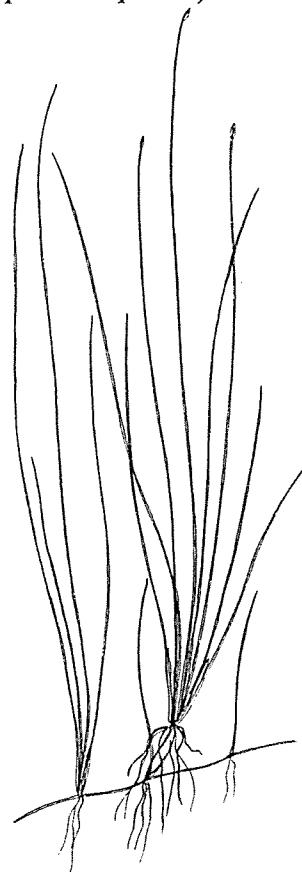
I omtalen af naturtyperne er plantenavnene, første gang de nævnes, med såvel dansk som latinsk navn, derefter kun med dansk. Plantenavnene følger for størstedelens vedkommende Dansk Feltflora (6. opl. 1994). Med hensyn til Brombær (*Rubus*) er benyttet Pedersen & Schou 1989.

Rørsumpe og kær

Med undtagelse af ganske få, korte strækninger er der hele vejen rundt om Hindø rørsumpe. På strækningen fra broen til fiskedammene findes de tætteste og mest omfattende på sydsiden. Her har det ikke på noget tidspunkt været muligt at botanisere. Langt det meste af rørsumpen består af Tagrør (*Phragmites australis*); men der er også flere strækninger med Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*), Blågrøn Kogleaks (*S. tabernaemontani*) og Smalbladet Dunhammer (*Typha angustifolia*) eller områder, hvor alle tre arter står mellem hinanden. Af andre arter skal først og fremmest nævnes Gærde-Snerle (*Calystegia sepium*), som umiddelbart efter broen, ved sydsiden af markvejen, totalt har overvokset Tagrør og de fleste steder tvunget dem i knæ. Det er sjældent at se så kompakte masser af denne smukke art. Af andre arter skal også fremhæves Gul Frøstjerne (*Thalictrum flavum*), jf. figurteksten næste side, Angelik (*Angelica sylvestris*), Eng-Forglemmej (*Myosotis palustris*), Alm. Fredløs (*Lysimachia vulgaris*), Alm. Baldrian (*Valeriana sambucifolia* ssp. *procurrens*), Kær-Snerre (*Galium palustre* ssp. *palustre*), Nyse-Røllike (*Achillea ptarmica*), Sværtevæld (*Lycopus europaeus*) samt store

Nåle-Sumpstrå (*Scirpus aciculatus*)

har jeg fundet såvel under ekskursionen i 1983 som i 1994, begge gange i den permanent våde zone på nordstranden umiddelbart inden for højeste vandstand. De fleste steder består rørsumpen hovedsageligt af Tagrør (*Phragmites australis*); men der er også megen Blågrøn Kogleaks (*Scirpus tabernaemontani*) og Strand-Kogleaks (*S. maritimus*); hvor der er åbninger i rørsumpen samt på stranden, der stort set overalt er sandet, vokser der Nåle-Sumpstrå bl.a. sammen med Vand-Mynte (*Mentha aquatica*), Bidende Pileurt (*Polygonum hydropiper*), Bredbladet Mærke (*Sium latifolium*), Eng-Forglemmej (*Myosotis palustris*) og Nyse-Røllike (*Achillea ptarmica*) samt den allestedsnærværende Kær-Galtetand (*Stachys palustris*).

mængder af Kær-Galtetand (*Stachys palustris*). På stort set hele strækningen til dammene rager Røngræs (*Phalaris arundinacea*) og Høj Sødgræs (*Glyceria maxima*) op over tagrørene. Et sjældent og imponerende syn.

Langs nordsiden, dvs. fra dammene og til området lige nord for plantagens vestlige del, består rørsumpen fortrinsvis af Blågrøn Kogleaks og Strand-Kogleaks, medens Tagrør næsten ikke er repræsenteret. Udover disse arter skal fra den artsrike vegetation, der overvejende findes i åbninger i rørsumpen og på bredden af fjorden, nævnes Bidende Pileurt (*Polygonum hydropiper*), som er særdeles talrigt til stede, Vand-Pileurt (*P. amphibium*), Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*), Kragefod (*Potentilla palustris*), Kær-Dueurt (*Epilobium palustre*), Alm. Skjolddrager (*Scutellaria galericulata*), Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*), Græsbladet Fladstjerne (*Stellaria graminea*) og den lille, uanselige Nåle-Sumpstrå (*Eleocharis acicularis*), jf. figurteksten nederst på side 3. Området i almindelighed er af usædvanlig landskabelig og botanisk værdi, omend der ikke her er konstateret arter, som er meget sjældne.

Mod vest og syd er der inden for rørsumpen steder, der mest minder om kær med mængder af store tuer af Mose-Bunke (*Deschampsia caespitosa*) og Lyse-Siv (*Juncus effusus*). Derudover er der megen Vand-Pileurt, Gul Iris (*Iris pseudacorus*), Angelik, Skov-Hanekro (*Galeopsis bifida*), Alm. Skjolddrager, Kær-Tidsel og Røngræs, medens der kun er lidt af f.eks. Kær-Galtetand, som var en af de mest iøjnefaldende arter ved nordsiden. Biotopen er dog stadig flot; men da det i sin tid blev afgræsset, har det uden tvivl været en "botanisk perle". Hvor er det synd, at det ikke mere afgræsses, og hvor ofte ses det ikke, især på vore små og mindre øer!

Gul Frøstjerne (*Thalictrum flavum*)

er en meget sjælden plante i Vestjylland. I TBU-afhandlingen vedrørende Ranunculaceernes udbredelse i Danmark (Larsen 1956) er der – bortset fra fund på enge omkring Ribe og Tønder – fra Vestjylland kun angivet 3 fund fra hhv. Ringkøbing-området og Felsted Kog i den sydøstlige del af Nissum Fjord. Da Hindø ligger omrent midt mellem disse lokaliteter, skulle der ved intensiverede undersøgelser være mulighed for flere voksesteder for den. På Hindø er den kun set i den del af rørsumpen, der ligger nærmest sydsiden af markvejen, der fra broen fører til bygningerne. Her findes den i et ca. 100 meter langt område i stort antal.

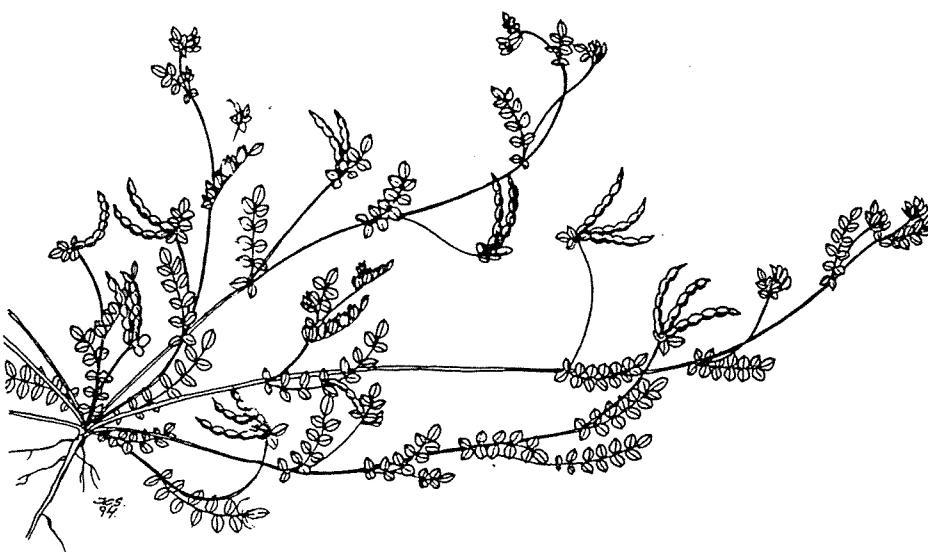
JGS
84

Plantagen

Plantagen, der dækker ca. 25% af øens areal, er anlagt på den højeste del af øen, dvs. ca. 4 meter over Stadil Fjord. En del, specielt den østlige, er – set med "forstøjne" – generelt i en elendig forfatning med væltede og udgåede træer, men der er i 1994 set tegn på en begyndende oprydning. Resten af plantagen er i rimelig stand, men trænger til en gevældig udtyndning. Flertallet af træerne er Sitka-Gran (*Picea sitchensis*), Hvid-Gran (*P. glauca*), Bjerg-Fyr (*Pinus mugo*) samt nogle få Østrigske Fyr (*Pinus nigra* var. *austriaca*) og buske af Tørst (*Frangula alnus*). Flere steder, især omkring bygningerne, findes gamle buske af Glansbladet Hæg (*Prunus serotina*), som formodentlig via fugle nu findes som opvækst overalt i plantagen, hvor der er tilstrækkeligt med lys. Opvækst af Sitka-Gran, Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*), Bjerg-Fyr, Drue-Hyld (*Sambucus racemosus*) og Gyvel (*Sarothamnus scoparius*) samt nogle få Bøg (*Fagus sylvatica*) er set. Urter og græsser findes normalt kun på og ved stierne samt på de steder, hvor træhugst og udtyndning giver livsbetingelser. Herfra skal først og fremmest nævnes Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), som overalt på øen uden tvivl er den almindeligste græsart. Desuden kan i flæng nævnes Krybende Hestegræs (*Holcus mollis*), Fløjlsgræs (*H. lanatus*), Skov-Brandbæger (*Senecio sylvaticus*), Alm. Røllike (*Achillea millefolium*), Bittersød Natskygge (*Solanum dulcamara*), Gederams (*Chamaenerion angustifolium*), Stor Nælde (*Urtica dioica*), Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*), Alm. Stedmoderblomst (*Viola tricolor* ssp. *tricolor*), Burre-Snerre (*Galium aparine*), Bleg Pileurt (*Polygonum lapathifolium* ssp. *pallidum*), Skovarve (*Moehringia trinervis*), Alm. Hønsetarm (*Cerastium fontanum* ssp. *triviale*) og bregnerne Fjerbregne (*Athyrium felix-femina*), Bredbladet Mangeløv (*Dryopteris dilatata*) og Alm. Engelsød (*Polypodium vulgare*). Nogle af de nævnte arter er iøvrigt kun set i plantagen. Bemærkelsesværdigt er et område vest for bygningerne, idet der her vokser Klatrende Jordrøg (*Fumaria capreolata*). Da der i samme område også vokser Liden Nælde (*Urtica urens*), er den tanke nærliggende, at de er kommet dertil med en eller anden form for affald. Da de fleste af bevoksningerne med Klatrende Jordrøg ligger adskilte og i de fleste tilfælde adskillige meter fra nærmeste sti, må det anses for givet, at det må være adskillige år siden, affaldet blev deponeret her. Det samme gælder Liden Nælde. Begge arter er kun set under 1994-besøget. Det betyder dog nødvendigvis ikke, at de ikke også har været der under 1983-besøget, da plantagen kun under det afsluttende besøg i 1994 er blevet grundigt endevendt.

Liden Fugleklo (*Ornithopus perpusillus*)

Denne lidet iøjnefaldende og charmerende plante har netop sit hovedudbredelsesområde i de sandede områder i Vestjylland. Jeg fandt den under min tur til Hindø i aug. 1983. Da voksede den i de tidligere opdyrkede marker ved øens nord- og nordøstside. Den er der endnu, selv om der under 1994-besøget kun blev fundet en enkelt roset af den. Det er ofte lidt af en tilfældighed at støde på den. Hvor den er, findes den til gengæld ofte i mængde.

Damme, vandhuller og kanaler og grøfster

Umiddelbart øst for kote 4 på kortet side 2 ligger på begge sider af markvejen gamle og nedlagte fiskedamme, som nu rummer en række vandplanter. Her tænkes først og fremmest på Vandpest (*E-lodea canadensis*), Frøbid (*Hydrochaeris morsus-ranae*), Aks-Tusindblad (*Myriophyllum spicatum*), Liden Andemad (*Lemna minor*) og Kors-Andemad (*L. trisulca*), Hjertebladet Vandaks (*Potamogeton perfoliatus*), Kruset Vandaks (*P. crispus*) og sandsynligvis Spinkel Vandaks (*P. cf. panormitanus*), Ten-Pindsvineknop (*Sparganium neglectum*), Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*) og Vand-Pileurt.

Nogle små vandhuller nordvest for de gamle fiskedamme og ganske tæt på disse var i 1983 let tilgængelige med arter som Vandportulak (*Peplis portula*), Nikkende Brøndsel (*Bidens cernua*) og Bredbladet Dunhammer (*Typha latifolia*). I de 11 år mellem første og sidste besøg var de blevet helt tilgroede og svært tilgængelige, og Vandportulak kunne ikke mere findes.

En smal kanal ved vestsiden af den nordligste dam har sandsynligvis, da dambruget var i brug, bragt "frisk" vand dertil fra Stadil Fjord. Fra kanalen skal blot nævnes Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*), som dækker vandoverfladen flere steder.

I en grøft nær bygningerne er også fundet Svømmende Vandaks samt en Vandstjerne-art, som sandsynligvis er Roset-Vandstjerne (*Callitrichie cf. cophocarpa*).

Overdrev

De fleste områder, der ikke er dækket af de tidlige nævnte naturtyper, må betegnes som overdrev, også de tidlige opdyrkede arealer, der nu for størstedelen vedkommende er ved at blive dækket af den vegetation, som findes på øens naturlige overdrevsområder.

Det ret smalle område mellem rørsumpen og plantagen samt området omkring fiskedammene må for størstepartens vedkommende karakteriseres som overdrev. For nordkystens vedkommende drejer det sig hovedsageligt om lave skrænter. Ved fiskedammene vokser bl.a. Rødknæ (*Rumex acetosella*), Alm. Kongepen (*Hypochoeris radicata*), Sand-Star (*Carex arenaria*), Fløjlsgræs, Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*), Alm. Hønsetarm samt Alm. Hvene. Sidstnævnte er i ordets bogstaveligste forstand meget almindelig på Hindø.

Omtrent midt på nordsiden er overdrevsområdet ca. 10 meter bredt, inclusive den op til 3 meter høje skrænt, og med masser af Sand-Star. Derudover Alm. Syre (*Rumex acetosa*), Rødknæ, Blåmunke (*Jasione montana*), Liden Klokke

Hjælme (*Ammophila arenaria*)

er kun fundet på nordsiden af Hindø, hvor der findes flere mindre, adskilte bestande, især på den øvre del af den sandede strand samt i småområder med grønklit. Her ledsages den af arter som Sand-Star (*Carex arenaria*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Liden Klokke (*Campanula rotundifolia*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Rødknæ (*Rumex acetosella*) og Flipkrave (*Teesdalia nudicaulis*).

(*Campanula rotundifolia*), Lyng-Snerre (*Galium saxatile*), Vellugtende Gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*) og Vej-Engelskgræs (*Armeria maritima* ssp. *elongata*). På den allerøverste del af overdrevet samt i skovbrynet findes store bevoksninger af Hasselbrombærarten *Rubus camptostachys*.

Mod nordvest er der en ca. 2 meter høj skrænt. Arterne er stort set de samme som i de før omtalte. Mest er der af Tidlig Dværgbunke, Håret Høgeurt, Alm. Kongepen og Lyng-Snerre, men også Hunde-Viol (*Viola canina*) findes her.

Det brede overdrev mellem plantagens vestside og den vidstrakte rørsump er et skrækkeligt eksempel på, hvordan en ophørt afgræsning kan forvandle et smukt og naturligt overdrev til en ensformig flade med kun få plantearter. Næsten totalt dominerende er også her Alm. Hvene. I forårstiden er det smukkest med arter som Vår-Vikke (*Vicia lathyroides*) og Smalbladet Vikke (*V. angustifolia*), ligesom der her er fundet en hel del af de 44 arter af Mælkebøtte (*Taraxacum*), der er noteret på Hindø. Senere på året er der bl.a. set Gul Kløver (*Trifolium campestre*), Liden Klokke, Alm. Røllike, Alm. Kvik (*Elytrigia repens*) og Rejnfan (*Tanacetum vulgare*).

Brakmarker

I modsætning til det første besøg i 1983 var i 1994 intet af Hindø's opdyrkelige områder under plov. Braklægningen skal muligvis kædes sammen med den primitive bro's ringe bæreevne, da mejetærskere og tunglastede lastbiler er en nødvendighed i forbindelse med høsten, og det kan broen vel næppe mere klare. I brakliggende marker er i 1983 bl.a. set masser af Liden Fugleklo (*Ornithopus perpusillus*), Snerle-Pileurt (*Polygonum convolvulus*), Alm. Vej-Pileurt (*P. aviculare* ssp. *aviculare*), Enårig Knavel (*Scleranthus annuus*), Lugtløs Kamille (*Tripleurospermum inodorum*), Hvidmelet Gåsefod (*Chenopodium album*), Gul Okseøje (*Chrysanthemum segetum*),

Hare-Star (*Carex leporina*)

er en blandt 5 arter af Star, der er fundet på Hindø. De andre er Sand-Star (*Carex arenaria*), som talmæssigt er den hyppigste, Kær Star (*C. acutiformis*), Toradet Star (*C. disticha*) og Alm. Star (*Carex nigra*). Hare-Star vokser især i fugtige lavninger i overdrevet nordøst for bygningerne, hvor den er i selskab med Alm. Mjødurt (*Filipendula ulmaria*), Alm. Skjolddrager (*Scutellaria galericulata*), Alm. Fredløs (*Lysimachia vulgaris*) og Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), for blot at nævne nogle få.

Mark-Ærenpris (*Veronica arvensis*), Rejnfan og Vellugtende Kamille (*Chamomilla recutita*) samt "naturligvis" øens absolut dominerende art, Alm. Hvene. I 1994 blev der desuden noteret arter som Blåmunke, Rank Evighedsblomst, Hare-Star (*Carex leporina*), Knop-Siv (*Juncus conglomeratus*) og Blågrøn Svingel (*Festuca rubra* ssp. *pruinosa*).

En tidligere opdyrket mark, som nu har været brakliggende i adskillige år, rummer udeover Alm. Hvene arter som Alm. Rapgræs (*Poa trivialis*), Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*), Horse-Tidsel (*C. vulgare*), Alm. Spergel (*Spergula arvensis*), Skov-Brandbæger og Rank Evighedsblomst (*Gnaphalium sylvaticum*), som har mange voksesteder på øen.

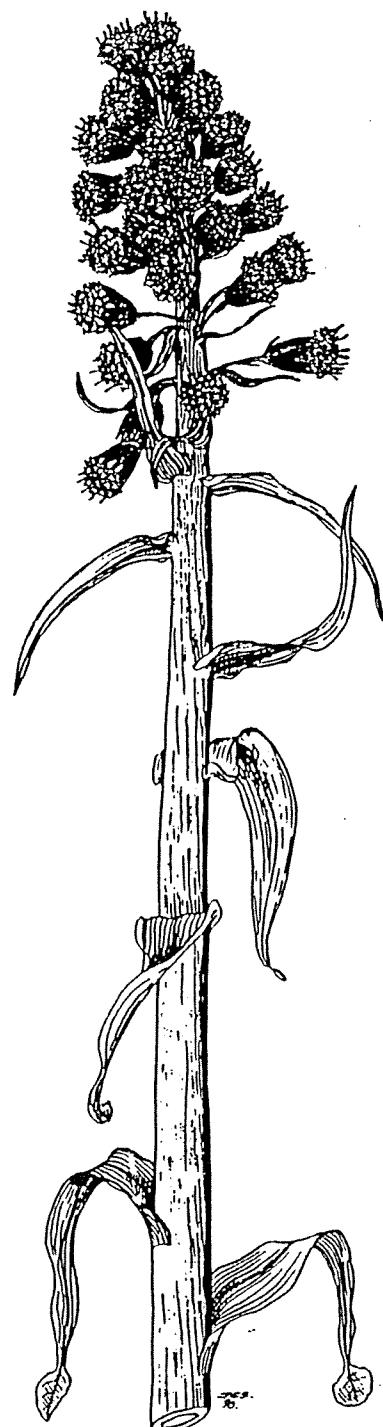
Hindø – fredet på grund af de naturhistoriske, landskabelige og rekreative værdier

Det har i den tid, jeg har botaniseret på Hindø, altid været forbundet med vanskeligheder at kunne færdes der. Før fredningen blev man på såvel landside som på øside mødt med skilte med "adgangs-forbud". En skriftlig anmodning i 1983 om tilladelse til færdsel på øen blev der reageret på, men svaret var negativt, fordi "en tidligere beboer, har jaget den samlede dagspresse på øen, er vi i øjeblikket ikke tilsinde at etablere mere uro", jf. side 2. Et skilt, som i 1992 var opsat nær broen, var stort og nylavet og bekendtgjorde uden omsvøb, at det på grund af "fredningsforviklinger" absolut ikke var tilrådeligt at begive sig over på Hindø. At øen allerede i 1991 var blevet fredet, harmonerer dårligt med dette nylavede skilt.

Nu er Hindø så – på foranledning af Danmarks Naturfredningsforening – blevet fredet. Udeover de hovedformål, der er nævnt i overskriften, indgår naturgenopretning i den fredningskendelse, der blev afsagt den 6. maj 1991 af Fredningsnævnet for Ringkøbing

Rød Hestehov (*Petasites hybridus*)

er sjælden i Vestjylland. I området mellem Nissum Fjord og Ringkøbing Fjord er den i Anfred Pedersens afhandling om Kurvblomsternes Udbredelse i Danmark i Bot. Tids. 57, 1961, kun angivet fra to steder. Som det blev nævnt i Øland ø-floraen (Wessberg 1993), kan den fra dyrkning ved godser og klostre være udgået til dyrkning hos fæstebønder, da man dengang mente, at den havde en vis virkning over for en af fortidens svøber, pesten. Ejendommeligt nok ligger de to nævnte voksesteder nær stednavnene Klostergårde og Bøndergårde ved hhv. Ulfborg og Ringkøbing, så den har sandsynligvis i fordums tid været dyrket disse steder. På Hindø har jeg kun fundet Rød Hestehov i vejkanten og i kanten af rørskoven nær broen, ved en flot, hvidmalet jernlåge.

Amts Fredningskreds. Fredningen blev – efter indsigelse fra Ringkøbing Kommune – stadfæstet af Overfredningsnævnet den 24. oktober 1991. Med naturgenopretningen vil man "ved bevaring og pleje søge Hindø genskabt som et naturområde med rørskove, enge, græsmarker og med en begrænset løvtræsbevoksning midt på øen omkring bygningerne".

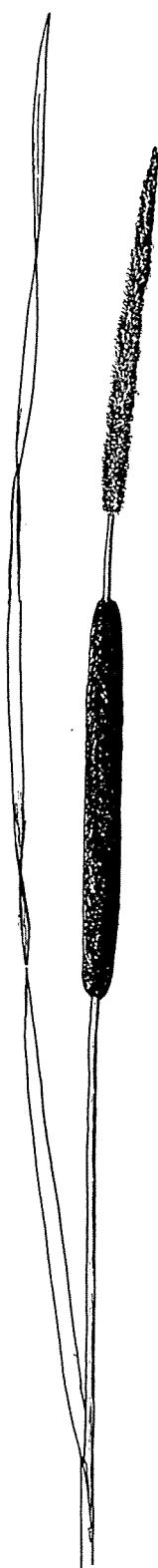
Efter fredningen kan naturelskere nu med sindsro spadsere ad en sti langs nord- og vest siden af øen med vid udsigt over Stadil Fjord. Der er ingen tvivl om, at mange, specielt ornitologer, hurtigt vil opdage – eller allerede har opdaget – at Stadil Fjord rummer en del rastende andefugle og vadefugle, dog ikke nær så mange som den meget nærliggende Veststadil Fjord, som benyttes som rasteplads af mængder af trækende gæs, andefugle, vadefugle m.m. Det er muligt – på Hindø – med lidt øvelse at opstille sin teleskopkikkert på den smalle sti, der er blevet gjort tilgængelig for publikum.

Værre står det til med de botanisk interesserende. De kan hurtigt "med et halvt øje" skønne, at de tilgroede fiskedamme, rørsumpen, kærøraderne langs kysten, overdrevene, plantagen osv. må rumme interessante planterarter; men de ser sig nødsaget til at betragte på afstand. De store og iøjnefaldende arter som Kær-Galtetand, de to Dunhammer-arter, Høj Sødgræs, Mose-Bunke og de store sivarter Lyse-Siv og Knop-Siv lader sig let erkende; men andre arter som f.eks. Nåle-Sumpstrå, Klatrende Jordrøg (i plantagen), Rank Evighedsblomst, Festgræs, Børste-Siv, Liden Fugleklo og Vandportulak, som alle er arter, man ikke ser hver dag, har enten deres voksested langt borte fra stien eller er så svært opdagelige, at man sådan set må stå lige ved dem – og så skal der alligevel ofte lidt held til at opdage dem, specielt Nåle-Sumpstrå og Liden Fugleklo.

Det er altså så som så med det naturhistoriske, da kun en ganske lille %-del af øen må besøges. Det samme må vel siges om det landskabelige, selv om øen er af en type, der kun findes få af i landet, for den store plantage spærre (endnu) fuldstændigt for udsigten mod syd. Stien følger plantagens vestside, så udsynet mod vest er frit. Først ved stiens ophør mod sydvest afsløres noget af øens ellers skjulte dele mod syd. Her er der – ligesom ved markvejen ved fiskedammene – et skilt, der forkynder, at nu er det slut "Privat – Adgang forbudt". Det er ellers noget, man mest ser i "Østdanmark"

Øens rekreative værdi kan der vel ikke sættes spørgsmålstejn ved. For de gåglade er der fra P-pladsen ved den sidste gård før broen en spadse-retur på ca. 3 km til forbudsskiltet ved plantagens sydvesthjørne. Der er ikke en alternativ rute tilbage til udgangspunktet. Af erfaring ved jeg, at mange mennesker gerne vil være fri for at gå samme rute frem og tilbage. Det blev f.eks. omtalt i ø-floraen vedrørende Helnæs (Wessberg 1993). Iovrigt har jeg under mit mange timer lange besøg i 1994 ikke mødt nogen besøgende.

Smalbladet Dunhammer (*Typha angustifolia*)
findes mange steder på Hindø. Flest er der set i den ydre del af den sydlige rørsump ved broen. Endnu større områder er dog dækket af Tagrør (*Phragmites australis*) og Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*).

Den botaniske undersøgelse af Hindø

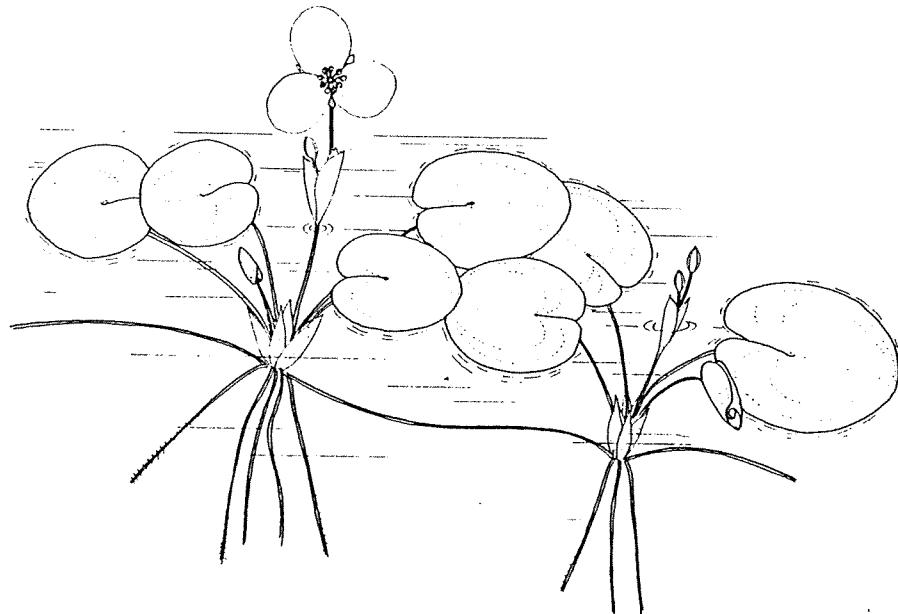
Da Lisbeth Emsholm i Ringkøbing Amt-bindet i "Oversigt over Botaniske Lokaliteter" fra Hindø ikke angiver andre fund end mine, formoder jeg, at der ikke findes andre tilgængelige, botaniske oplysninger.

De arter, der er opført i floralisten, er set under mine ekskursioner til Hindø den 13. aug. 1983, 19. maj 1984 med Hans Øllgaard og den 16. aug. 1994. Ialt er der fundet 248 taxa, heraf 44 taxa tilhørende slægten Taraxacum (*Mælkebøtte*). Der er ingen tvivl om, at floralisten ville være større, såfremt der under de to sidstnævnte ture havde været adgang til hele øen. Hvor mange arter, der yderligere kunne være fundet, kan der kun gisnes om. Men arter som Alm. Markarve (*Arenaria ser-pyllifolia*), Draphavre (*Arrhenatherum elatius*), arter af Mælde (*Atriplex*), Hedelyng (*Calluna vulgaris*) og Bølget Bunke (*Deschampsia flexuosa*) er alle arter, man skulle synes måtte være på Hindø. En senere ekskursion med frie tøjler vil afgjort gøre floralisten fyldigere.

De fire afbildede Vandaksarter er alle fundet på Hindø. Det er fra venstre mod højre Spinkel Vandaks (*Potamogeton panormitanus*), Kruset Vandaks (*P. crispus*), Svømmende Vandaks (*P. natans*) og Hjertebladet Vandaks (*P. perfoliatus*). Med hensyn til Spinkel Vandaks har Alfred Hansen dog taget et lille forbehold, da det indsamlede materiale ikke var entydigt.

- Achillea millefolium** (*Alm. Røllike*) – alm.
 – **ptarmica** (*Nyse-Røllike*) – alm.
- Agrostis gigantea** (*Stortoppet Hvene*) – vejkant/tagrørsump mellem broen og fiskedammene.
 – **stolonifera** (*Krybende Hvene*) – alm.
 – **tenuis** (*Alm. Hvene*) – alm.
- Aira praecox** (*Tidlig Dværgbunke*) – alm.
- Alisma plantago-aquatica** (*Vejbred-Skeblad*) – bl.a. i fiskedammene.
- Alnus glutinosa** (*Rødel*) – bl.a. ved fiskedammene.
- Alopecurus geniculatus** (*Knæbøjet Rævehale*) – bl.a. ved fiskedammene.
- Ammophila arenaria** (*Hjælme*) – på sandede steder ved nordsiden.
- Angelica sylvestris** (*Angelik*) – bl.a. hist og her langs nordsiden.
- Anthoxanthum odoratum** (*Vellugtende Gulaks*) – bl.a. i plantagen.
- Arabidopsis thaliana** (*Gåsemad*) – alm.
- Armeria maritima** ssp. **elongatum** (*Vej-Engelskgræs*) – hedeagtig overdrev mod nordvest.
- Artemisia vulgaris** (*Grå Bynke*) – alm.
- Barbarea** sp. (*Vinterkarse*) – i den nordøstlige del.
- Berula erecta** (*Sideskærm*) – i kær ved nordsiden.
- Betula pendula** (*Vorte-Birk*) – vejkant mellem bygningerne og fiskedammene.
- Bidens cernua** (*Nikkende Brøndsel*) – bl.a. på strand ved nordsiden.
 – **tripartita** (*Fliget Brøndsel*) – vejkant/tagrørsump mellem broen og fiskedammene.
- Bromus hordeaceus** ssp. **hordeaceus** (*Blød Hejre*) – omkring bygningerne.
- Callitrichie cf. cophocarpa** (*Roset-Vandstjerne*) – grøft øst for bygningerne.
- Caltha palustris** (*Eng-Kabbeleje*) – bl.a. ved fiskedammene.

Frøbid (*Hydrocharis morsus-ranae*)

blev ikke set under august-turen til Hindø i 1983. I 1994 var det den første, jeg lagde mærke til i de gamle fiskedamme, hvori den endog fandtes i stor mængde. Da det er en iøjnefaldende plante, må det formodes, at den er kommet til Hindø i de mellemliggende år. Hvordan, er ikke godt at vide, da det er en kendt sag, at Frøbid meget sjældent sætter modne frugter her i landet, jf. Vald. Mikkelsens afhandling i TBU-serien om Frøbidfamiliens udbredelse i Danmark. Af andre vandplanter fra dammene kan nævnes Vandpest (*Elodea canadensis*), Kors-Andemad (*Lemna trisulca*) og Liden Andemad (*L. minor*) samt Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*).

- Calystegia sepium** (*Gærde-Snerle*) – bl.a. i rørskoven nær broen.
- Campanula rotundifolia** (*Liden Klokke*) – alm.
- Capsella bursa-pastoris** (*Hyrdetasker*) – alm.
- Cardamine amara** (*Vandkarse*) – vådområde mod nordøst.
- **pratensis** ssp. **pratensis** (*Engkarse*) – bl.a. ved fiskedammene.
- Carex acutiformis** (*Kær-Star*) – bl.a. i rørskov mellem broen og fiskedammene.
- **arenaria** (*Sand-Star*) – alm.
  - **disticha** (*Toradet Star*) – kær nær bygningerne.
  - **leporina** (*Hare-Star*) – bl.a. på tidligere opdyrket mark nordøst for bygningerne.
  - **nigra** (*Alm. Star*) – bl.a. ved fiskedammene.
- Cerastium fontanum** ssp. **triviale** (*Alm. Hønsetarm*) – alm.
- **semidecandrum** (*Femhannet Hønsetarm*) – bl.a. på overdrev ved fiskedammene.
- Chamaenerion angustifolium** (*Gederams*) – bl.a. i vejkant ved broen.
- Chamomilla recutita** (*Vellugtende Kamille*) – i tidligere opdyrket mark.
- **suaveolens** (*Skive-Kamille*) – alm.
- Chenopodium album** ssp. **album** (*Hvidmelet Gåsefod*) – bl.a. i plantagen.
- Chrysanthemum segetum** (*Gul Okseøje*) – udyrkede marker mod syd.
- Cirsium arvense** (*Ager-Tidsel*) – alm.
- **palustre** (*Kær-Tidsel*) – alm.
  - **vulgare** (*Horse-Tidsel*) – bl.a. i tidligere opdyrket mark mod nordøst.
- Dactylis glomerata** (*Alm. Hundegræs*) – i plantagen.
- Deschampsia caespitosa** (*Mose-Bunke*) – alm.
- Dryopteris dilatata** (*Bredbladet Mangeløv*) – i plantagen.
- **expansa** (*Finbladet Mangeløv*) – i plantagen.
  - **filix-mas** (*Alm. Mangeløv*) – i plantagen.
- Eleocharis acicularis** (*Nåle-Sumpstrå*) – på sandet bred mod nord.
- **palustris** ssp. **vulgaris** (*Alm. Sumpstrå*) – bl.a. ved fiskedammene.
- Elodea canadensis** (*Vandpest*) – i fiskedammene.
- Empetrum nigrum** (*Revling*) – på hedeagtigt overdrev mod nordøst.
- Epilobium palustre** (*Kær-Dueurt*) – bl.a. ved fiskedammene.
- Equisetum arvense** (*Ager-Padderok*) – bl.a. ved fiskedammene.
- **palustre** (*Kær-Padderok*) – bl.a. langs vejen mellem broen og fiskehuset.
- Fagus sylvatica** (*Bøg*) – i plantagen.
- Festuca rubra** ssp. **pruinosa** (*Blågrøn Svingel*) – bl.a. på overdrev mod nordvest.
- - **rubra** (*Rød Svingel*) – alm.
- Filipendula ulmaria** (*Alm. Mjødurt*) – i rørsump ved nordsiden.
- Frangula alnus** (*Tørst*) – i plantagen
- Fumaria capreolata** (*Klatrende Jordrøg*) – flere steder i plantagen.
- Galeopsis bifida** (*Skov-Hanekro*) – alm.
- **tetrahit** (*Alm. Hanekro*) – imellem Tagrør mod nord.
- Galium aparine** (*Burre-Snerre*) – i plantagen.
- **palustre** ssp. **palustre** (*Kær-Snerre*) – alm.
  - **saxatile** (*Lyng-Snerre*) – alm.
- Geranium pusillum** (*Liden Storkenæb*) – udyrkede marker mod syd.
- Glyceria fluitans** (*Manna-Sødgræs*) – i vandfyldt lavning mod nord.
- **maxima** (*Høj Sødgræs*) – alm.
- Gnaphalium sylvaticum** (*Rank Evighedsblomst*) – bl.a. på tidligere opdyrket mark nordøst for bygningerne.
- **uliginosum** (*Sump-Evighedsblomst*) – alm.
- Hieracium pilosella** (*Håret Høgeurt*) – bl.a. på hedeagtig overdrev mod nordvest.
- Hierochloe odorata** (*Festgræs*) – bl.a. i tagrørsbæltet mellem broen og fiskedammene.

- Holcus lanatus** (*Fløjlsgræs*) – alm.
 – **mollis** (*Krybende Hestegræs*) – i plantagen.
- Hordeum vulgare** (*Alm. Byg*) – ved rørskov mod sydvest.
- Hydrocharis morsus-ranae** (*Frøbid*) – talrig i fiskedammene.
- Hydrocotyle vulgaris** (*Vandnavle*) – flere steder langs nordsiden.
- Hypochoeris radicata** (*Alm. Kongepen*) – bl.a. i plantagen.
- Iris pseudacorus** (*Gul Iris*) – alm.
- Jasione montana** (*Blåmunke*) – bl.a. på hedeagtigt overdrev mod nordvest.
- Juncus articulatus** (*Glanskapslet Siv*) – bl.a. ved bredden nord for bygningerne.
- **bufonius** (*Tudse-Siv*) – på sandet strand mod nord.
  - **conglomeratus** (*Knop-Siv*) – alm.
  - **effusus** (*Lyse-Siv*) – alm.
  - **squarrosus** (*Børste-Siv*) – i tidligere opdyrket mark nord for bygningerne.
- Knautia arvensis** (*Blåhat*) – i plantagen.
- Lemna minor** (*Liden Andemad*) – bl.a. i vandhul ved bygningen ved fiskedammene.
- **trisulca** (*Kors-Andemad*) – i fiskedammene.
- Leontodon autumnalis** (*Høst-Borst*) – alm.
- Linaria vulgaris** (*Alm. Torskemand*) – alm.
- Lolium multiflorum** (*Italiensk Rajgræs*) – ved rørskov mod sydvest.
- **perenne** (*Alm. Rajgræs*) – alm.
- Lotus corniculatus** (*Alm. Kællingetand*) – vejkant/tagrørsump mellem broen og fiskedammene.
- **uliginosus** ssp. **uliginosus** (*Sump-Kællingetand*) – bl.a. ved bredden nord for bygningerne.
- Luzula campestris** (*Mark-Frytle*) – bl.a. på overdrev ved fiskedammene.
- **multiflora** ssp. **multiflora** (*Mangeblomstret Frytle*) – i plantagen.
- Lycopus europaeus** (*Sværtevæld*) – i rørsump ved nordsiden.
- Lysimachia vulgaris** (*Alm. Fredløs*) – bl.a. på bredden nord for bygningerne.
- Mentha aquatica** (*Vand-Mynte*) – bl.a. på bredden nord for bygningerne.
- Moehringia trinervia** (*Skovarve*) – i plantagen.
- Myosotis palustris** (*Eng-Forglemmigej*) – bl.a. ved bredden nord for bygningerne.
- Myriophyllum spicatum** (*Aks-Tusindblad*) – i fiskedammene.
- Odontites verna** ssp. **pumila** (*Sommer-Rødtop*) – i vejkant mellem broen og fiskedammene.
- – **serotina** (*Høst-Rødtop*) – på overdrev ved fiskedammene.
- Ornithopus perpusillus** (*Liden Fugleklo*) – bl.a. i uopdyrkede marker.
- Peplis portula** (*Vandportulak*) – vandgrave ved fiskedammene.
- Petasites hybridus** (*Rød Hestehov*) – få eksemplarer i vejkant nær broen.
- Phalaris arundinacea** (*Rørgræs*) – alm.
- Phragmites australis** (*Tagrør*) – alm.
- Picea abies** (*Rødgran*) – i plantagen.
- **sitchensis** (*Sitka-Gran*) – i plantagen.
- Pinus contorta** (*Klit-Fyr*) – i plantagen.
- **mugo** (*Alm. Bjerg-Fyr*) – i plantagen.
  - **nigra** var. **austriaca** (*Østrigsk Fyr*) – i plantagen.
- Plantago lanceolata** (*Lancet-Vejbred*) – alm.
- **major** ssp. **major** (*Glat Vejbred*) – alm.
- Poa annua** (*Enårig Rapgræs*) – alm.
- **trivialis** (*Alm. Rapgræs*) – bl.a. ved fiskedammene.
- Polygonum amphibium** (*Vand-Pileurt*) – alm.
- **aviculare** ssp. **aviculare** (*Alm. Vej-Pileurt*) – alm.
  - **convolvulus** (*Snerle-Pileurt*) – bl.a. i plantagen.
  - **hydropiper** (*Bidende Pileurt*) – bl.a. ved bredden nord for bygningerne.
  - **lapathifolium** ssp. **pallidum** (*Bleg Pileurt*) – i tidligere opdyrkede marker.

- Polygonum persicaria** (*Fersken-Pileurt*) – på strand ved nordsiden.
- Polypodium vulgare** (*Alm. Engelsød*) – i plantagen.
- Potamogeton cf. panormitanus** (*Spinkel Vandaks*) – i fiskedammene.
- *crispus* (*Kruset Vandaks*) – i fiskedammene.
  - *natans* (*Svømmende Vandaks*) – bl.a. i kanal mod nordøst.
  - *perfoliatus* (*Hjertebladet Vandaks*) – i tagrørsbæltet ved broen.
  - *pusillus* (*Liden Vandaks*) – grøft mod nordøst.
- Potentilla anserina** (*Gåse-Potentil*) – alm.
- *palustris* (*Kragefod*) – i tagrørsbæltet mod nord.
- Prunus serotina** (*Glansbladet Hæg*) – bl.a. som masseopvækst i plantagen.
- Quercus robur** (*Stilk-Eg*) – som opvækst i plantagen.
- Ranunculus acris** (*Bidende Ranunkel*) – bl.a. ved bredden nord for bygningerne.
- *flammmula* (*Kær-Ranunkel*) – mellem Tagrør ved nordsiden.
  - *repens* (*Lav Ranunkel*) – alm.
  - *sceleratus* (*Tigger-Ranunkel*) – alm.
- Raphanus raphanistrum** (*Kiddike*) – bl.a. i tidligere opdyrket mark.
- Rhinanthus minor** ssp. *minor* (*Bredbladet Skjaller*) – ved fiskedammene.
- Rorippa palustris** (*Kær-Guldkarse*) – i vejkant/tagrørsump mellem broen og fiskedammene.
- Rosa canina** ssp. *canina* (*Glat Hunde-Rose*) – vejkant/overdrev mellem bygningerne og fiske-dammene.
- *rugosa* (*Rynket Rose*) – bl.a. i vejkant nær broen.
- Rubus camptostachys** (*Brombær, sect. Rubus*) – bl.a. i skovkant mod nord.
- Rumex acetosa** (*Alm. Syre*) – alm.
- *acetosella* (*Rødknæ*) – alm.
  - *crispus* (*Kruset Skræppe*) – alm.
  - *longifolius* (*By-Skræppe*) – på skrænt mod nord.
  - *obtusifolius* (*Butbladet Skræppe*) – bl.a. ved broen.
- Sagina procumbens** (*Alm. Firling*) – alm.
- Salix aurita** (*Øret Pil*) – i plantagen.
- *caprea* (*Selje-Pil*) – vejkant ved fiskedammene.
  - *cinerea* (*Gråpil*) – bl.a. ved fiskedammene.
  - *repens* (*Krybende Pil*) – ved bredden nord for bygningerne.
- Sambucus nigra** (*Alm. Hyld*) – bl.a. i vejkant ved broen.
- *racemosa* incl. var. *serrata* (*Drue-Hyld*) – i plantagen.
- Sarothamnus scoparius** (*Gyvel*) – alm.
- Scirpus maritimus** (*Strand-Kogleaks*) – alm.
- *tabernaemontani* (*Blågrøn Kogleaks*) – alm.
- Scleranthus annuus** ssp. *annuus* (*Enårig Knavel*) – i uopdyrkede marker.
- Scutellaria galericulata** (*Alm. Skjolddrager*) – alm.
- Senecio jacobaea** (*Eng-Brandbæger*) – strandkanten mod nord.
- *sylvaticus* (*Skov-Brandbæger*) – bl.a. i plantagen.
  - *vulgaris* (*Alm. Brandbæger*) – bl.a. i vejen ved broen.
- Sisymbrium officinale** (*Rank Vejsennep*) – skrænt mod nord.
- Sium latifolium** (*Bredbladet Mærke*) – tagrørsbælte mod nord.
- Solanum dulcamara** (*Bittersød Natskygge*) – bl.a. ved Rosa rugosa-krat mod øst.
- *nigrum* ssp. *nigrum* (*Sort Natskygge*) – flere steder i plantagen.
- Sonchus arvensis** (*Ager-Svinemælk*) – alm.
- Sorbus aucuparia** (*Alm. Røn*) – bl.a. som opvækst i plantagen.
- Sparganium erectum** ssp. *erectum* (*Grenet Pindsvineknop*) – ved fiskedammene.
- – ssp. *neglectum* (*Ten-Pindsvineknop*) – ved fiskedammene.
- Spergula arvensis** (*Alm. Spergel*) – alm.

Spergularia marina (*Kødet Hindeknæ*) – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.

– *rubra* (*Mark-Hindeknæ*) – bl.a. i vejkant ved broen.

Stachys palustris (*Kær-Galtetand*) – alm.

Stellaria graminea (*Græsbladet Fladstjerne*) – alm.

– *media* (*Alm. Fuglegræs*) – alm.

Tanacetum vulgare (*Rejnsan*) – alm.

Taraxacum, sect. *Erythrosperma* (*Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte*):

Taraxacum proximum – vejkant/overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.

Taraxacum, sect. *Celtica* (*Eng-Mælkebøtte*):

Taraxacum bracteatum – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.

– *gelertii* – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.

Taraxacum, sect. *naevosa* (*Plettet Mælkebøtte*):

Taraxacum euryphyllum – bl.a. ved fiskedammene.

Taraxacum, sect. *Hamata* (*Krogfliget Mælkebøtte*):

Taraxacum hamatifforme – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.

Taraxacum pulverulentum

er en af de 44 arter af Mælkebøtte, som Hans Øllgaard og jeg fandt under vores ekskursion til Hindø den 19. maj 1984. T. pulverulentum er i allerhøjeste grad en jysk art, især en midtjysk. I den øvrige del af Danmark findes den sporadisk. De andre arter, fundet på Hindø, er med undtagelse af pseudohamatum, recurvum og trigonum, almindelige arter i det meste af landet.

- Taraxacum hamatum** – hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
- **pseudohamatum** – bl.a. på mark øst for bygningerne.
  - **subhamatum** – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.
- Taraxacum, sect. Ruderalia (Fandens Mælkebøtte):**
- Taraxacum acutangulum** – hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
- Taraxacum adiantifrons** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
- **aequilobum** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **ancistrolobum** – ved bygningerne.
  - **angustisquameum** – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.
  - **caloschistum** – overdrev mod syd.
  - **canoviride** – bl.a. i vejkant/på overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
  - **christiansenii** – ved bygningerne.
  - **cordatum** – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.
  - **dahlstedtii** – ved bygningerne.
  - **dilatatum** – vejkant/overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
  - **duplidentifrons** – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.
  - **fasciatum** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **haematicum** – bl.a. i vejkant/på overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
  - **laciniosifrons** – bl.a. i vejkant/på overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
  - **laeticolor** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **lingulatum** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **necessarium** – ved fiskedammene.
  - **ostenfeldii** – bl.a. i vejkant/på overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
  - **pallescens** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **pallidipes** – bl.a. ved fiskedammene.
  - **pectinatiforme** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **polyodon** – bl.a. i vejkant mellem broen og fiskedammene.
  - **pulverulentum** – hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **purpureum** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **recurvum** – ved fiskedammene.
  - **rhodopodium** – bl.a. i vejkant/på overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
  - **scotiniforme** – hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **sellandii** – overdrev mod syd.
  - **stereodes** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **subhuelpersianum** – vejkant mellem broen og fiskedammene.
  - **subleucopodium** – mark øst for bygningerne.
  - **trigonum** – overdrev mod syd.
  - **valens** – ved fiskedammene.
  - **vanum** – bl.a. på hedeagtigt overdrev ved vestsiden.
  - **xanthostigma** – bl.a. i vejkant/på overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
- Teesdalia nudicaulis (Flipkrave)** – bl.a. på overdrev ved fiskedammene.
- Thalictrum flavum (Gul Frøstjerne)** – i rørsumpen mellem broen og fiskedammene.
- Trientalis europaea (Skovstjerne)** – i plantagen.
- Trifolium arvense (Hare-Kløver)** – bl.a. i plantagen.
- **campestre (Gul Kløver)** – skrænt mod nord.
  - **dubium (Fin Kløver)** – vejkant/tagrørsump mellem broen og fiskedammene.
  - **pratense (Rødkløver)** – bl.a. i vejkant ved broen.
  - **repens (Hvidkløver)** – alm.
- Triglochin palustre (Kær-Trehage)** – tagrørssbælt mod nord.
- Tripleurospermum inodorum (Lugtløs Kamille)** – bl.a. på overdrev mod øst.
- Tussilago farfara (Følfod)** – fugtigt område vest for bygningerne.
- Typha angustifolium (Smalbladet Dunhammer)** – bl.a. i rørsump ved broen.

- Typha latifolium** (*Bredbladet Dunhammer*) – bl.a. ved lille vandhul ved fiskedammene.
- Urtica dioica** (*Stor Nælde*) – bl.a. i vejkant ved broen.
- **urens** (*Liden Nælde*) – i plantagen.
- Valeriana sambucifolia** ssp. **procurrens** (*Alm. Baldrian*) – bl.a. i rørsump mellem broen og fiskedammene.
- Veronica arvensis** (*Mark-Ærenpris*) – bl.a. ved bygningerne.
- **chamaedrys** (*Tveskægget Ærenpris*) – overdrev ved nordsiden.
- Vicia angustifolia** (*Smalbladet Vikke*) – hedeagtigt overdrev ved vest siden.
- **cracca** (*Muse-Vikke*) – alm.
- **lathyroides** (*Vår-Vikke*) – hedeagtigt overdrev ved vest siden.
- Viola canina** (*Hunde-Viol*) – bl.a. i vejkant/på overdrev mellem fiskedammene og bygningerne.
- **palustris** (*Eng-Viol*) – bl.a. på bredden ved nordsiden.
- **tricolor** ssp. **tricolor** (*Alm. Stedmoderblomst*) – bl.a. i plantagen.

Citeret litteratur

- Dahlerup**, V., 1946: Ordbog over det danske Sprog, bd. 23:65. – København.
- Darre M.J., Chr. A. Jensen, H. Kjær og S. Nygård**, 1922: Sognebeskrivelser i Daniel Bruun: Danmark – Land og Folk III:502. – Kjøbenhavn og Kristiania.
- Emsholm**, L., 1993: Oversigt over botaniske lokaliteter. 6. Ringkøbing Amt. – Skov- og Naturstyrelsen. – København.
- Hansen**, K. (red.), 1994: Dansk Feltflora, 6. opl. – København.
- Larsen**, K., 1956: Ranunculaceernes udbredelse i Danmark. TBU nr. 22. – Bot. Tids. 53:198–252.
- Pedersen**, A., 1961: Kurvblomsternes udbredelse i Danmark. TBU nr. 28. – Bot. Tids. 57:81–289.
- & J.C. Schou, 1989: Nordiske Brombær. AAU reports fra Bot. Institut. – Århus.
- Wessberg**, E., 1993: Helnæs – øflora nr. 52. – Randers.
- 1993: Øland – øflora nr. 53. – Randers.

Tak

Overlærer Olav Ernstsen, universitetslektor Alfred Hansen og seminarielektor Anfred Pedersen takkes varmt for deres bidrag til forbedring af manuskriptet. Alfred Hansen, Anfred Pedersen og overlærer Hans Øllgaard takkes for bestemmelse eller verificering af indsamlede planter. Olav Ernstsen takkes endvidere for fremskaffelse af materiale i forbindelse med fredningssagen. For tilladelse til at benytte hans tegninger takkes overlærer Jens Chr. Schou.
For velvillig økonomisk støtte takkes Ringkøbing Amtskommune.

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

HIDTIDIGE OG AKTUELLE Ø-UNDERSØGELSER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer eller ø-grupper.
(EH) er Erik Hammer, (BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 sider
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 sider
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 sider
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 sider
5. Mellemøldene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 sider
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 sider
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 sider
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 sider
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 sider
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 sider
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 sider
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 sider
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 sider
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). – (EW). 21 sider
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 sider
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 sider
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 sider
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 sider
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 sider
22. Stenkilperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 sider
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 sider
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 sider
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 sider
26. Lilleø, Bregnø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 sider
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 sider
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 sider
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 sider
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 sider
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 sider
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 sider
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 sider
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 sider
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 sider
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 sider
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 sider
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 sider
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 sider
40. Bågø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 sider
41. Gjøl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 sider
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18. sider
43. Dræet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 sider

44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 18 sider
45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 sider
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 12 sider
47. Trindelen nord for Leammer i Odense Fjord (1993). – (EW). 13 sider
48. Holmene i Odense Fjord ved Drejet (1993). – (EW). 12 sider
49. Fur i Limfjorden (1993). – (EW). 63 sider
50. Piggen i Randers Fjord nord for Uggelhuse (1993) – (EW). 15 sider
51. Drætteholm ved Bogense (1993). – (EW). 13 sider
52. Øland ved Limfjorden vest for Gjøl (1993). – (EW). 64 sider.
53. Siø mellem Tåsinge og Langeland (1993). – (EW). 24 sider.
54. Helnæs nordvest for Fåborg (1993). – (EW). 63 sider.
55. Bjørnø syd for Fåborg (1994). – (EW). 33 sider.
56. Endelave sydvest for Samsø (1994). – (EW). 78 sider.
57. Hjelm i Kattegat sydøst for Ebeltoft (1994) – (EH & EW). 33 sider.
58. Hindø i Stadil Fjord (1994) – (EW). 23 sider.

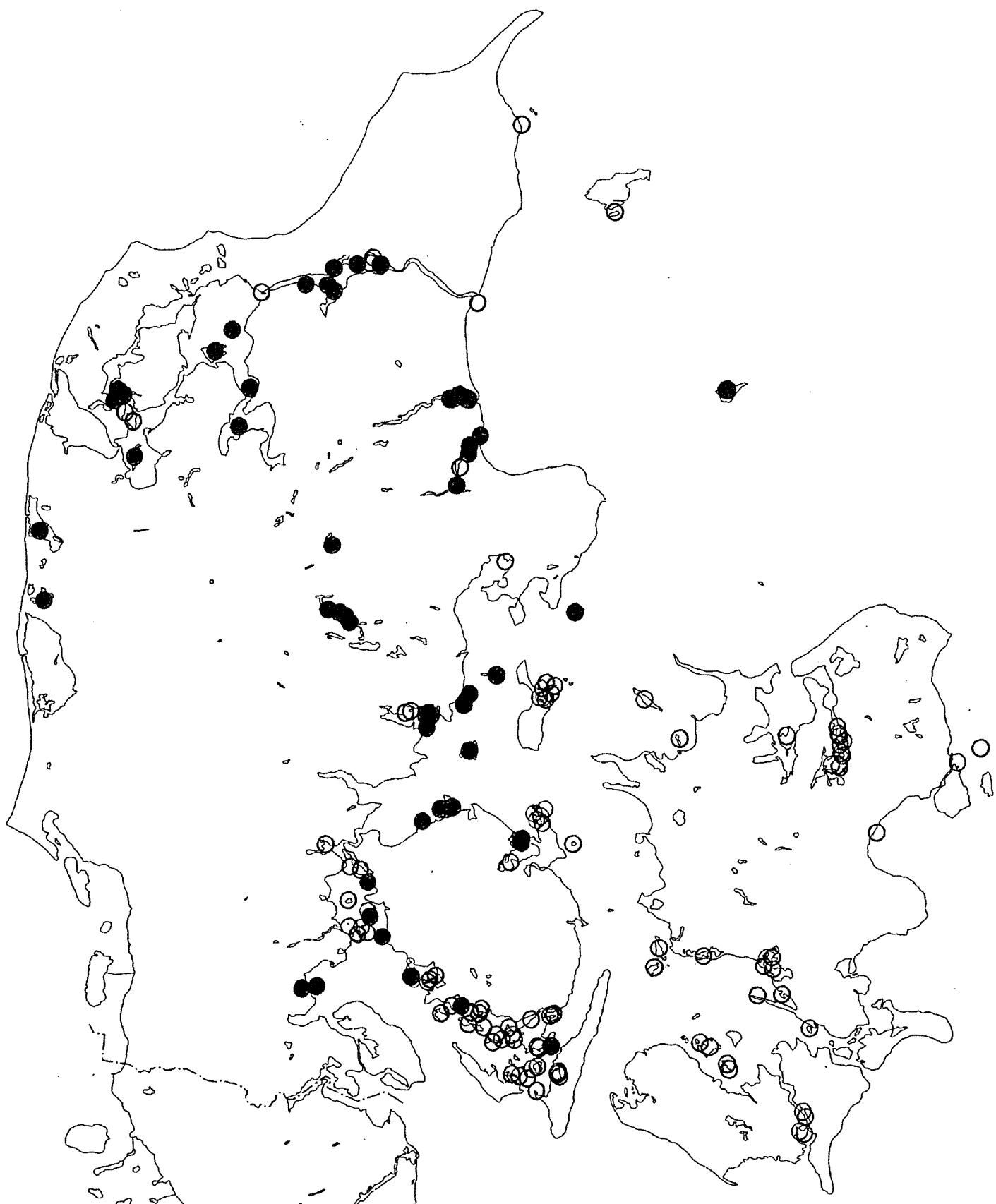
Siden 1983 er der endvidere foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Tagholme i Limfjorden mellem Gjøl og Egholm.
 Fruens Holm sydvest for Tagholme.
 Borreholm i Limfjorden nordøst for Løgstør.
 Korsholm ved Limfjordens østlige udmunding.
 Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Kanaløen i Randers Fjord nordøst for Mellerup.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Kølholm i Roskilde Fjord syd for Frederikssund.
 Hyldeholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Svineholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.
 Ægø ved Hindsholm.
 Mejlø ved Hindsholm.

Enø ved Hindsholm.
Bogø ved Hindsholm.
Vejlø ved Hindsholm.
Vejlø Kalv ved Hindsholm.
Lilleø i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Jyllinge Holme i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Trekroner ved udmunding af Københavns havn.
Flakfortet i Øresund.
Eskilsø i Roskilde Fjord sydvest for Jyllinge.
Studeholm i Roskilde Fjord syd for Eskilsø.
Blak i Roskilde Fjord sydøst for Eskilsø.
Elleore i Roskilde Fjord nord for Roskilde.
Sivholm i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Hesteholme i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Ringøen i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Kidholme i Kolding Fjord vest for Skærbæk.
Ølsemagle Revle i Køge Bugt.
Tornø i Odense Fjord.
Romsø i Store Bælt.
Fænø i Lille Bælt.
Fænø Kalv vest for Fænø.
Brandsø i Lille Bælt.
Linderum i Lille Bælt nordvest for Årø.
Bastholm i Lille Bælt nord for Årø Kalv.
Græsholm i Lille Bælt sydvest for Bågø.
Småholme i Lille Bælt nordvest for Årø Kalv.
Årø i Lille Bælt.
Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
Glænø sydøst for Skælskør.
Gavnø syd for Næstved.
Enø ved Karrebæksminde sydvest for Næstved.
Omø i Store Bælt sydvest for Agersø.
Dybsø sydøst for Enø.
Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Horsehoved i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Illum i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Avnø nordvest for Vordingborg.
Knudshoved nordvest for Vordingborg.
Knolden ved Horneland sydvest for Fåborg.
Thurø ved Svendborg.
Kidholm sydøst for Fåborg.
Store og Lille Svelmø sydøst for Fåborg.
Lyø sydvest for Fåborg.
Kidholm i Thurø Bund sydøst for Svendborg.
Iholm i Svendborg Sund sydvest for Svendborg.
Masnedø ved Vordingborg.
Avernakø sydøst for Lyø.
Skarø vest for Tåsinge.
Flæskholm øst for Avernakø.

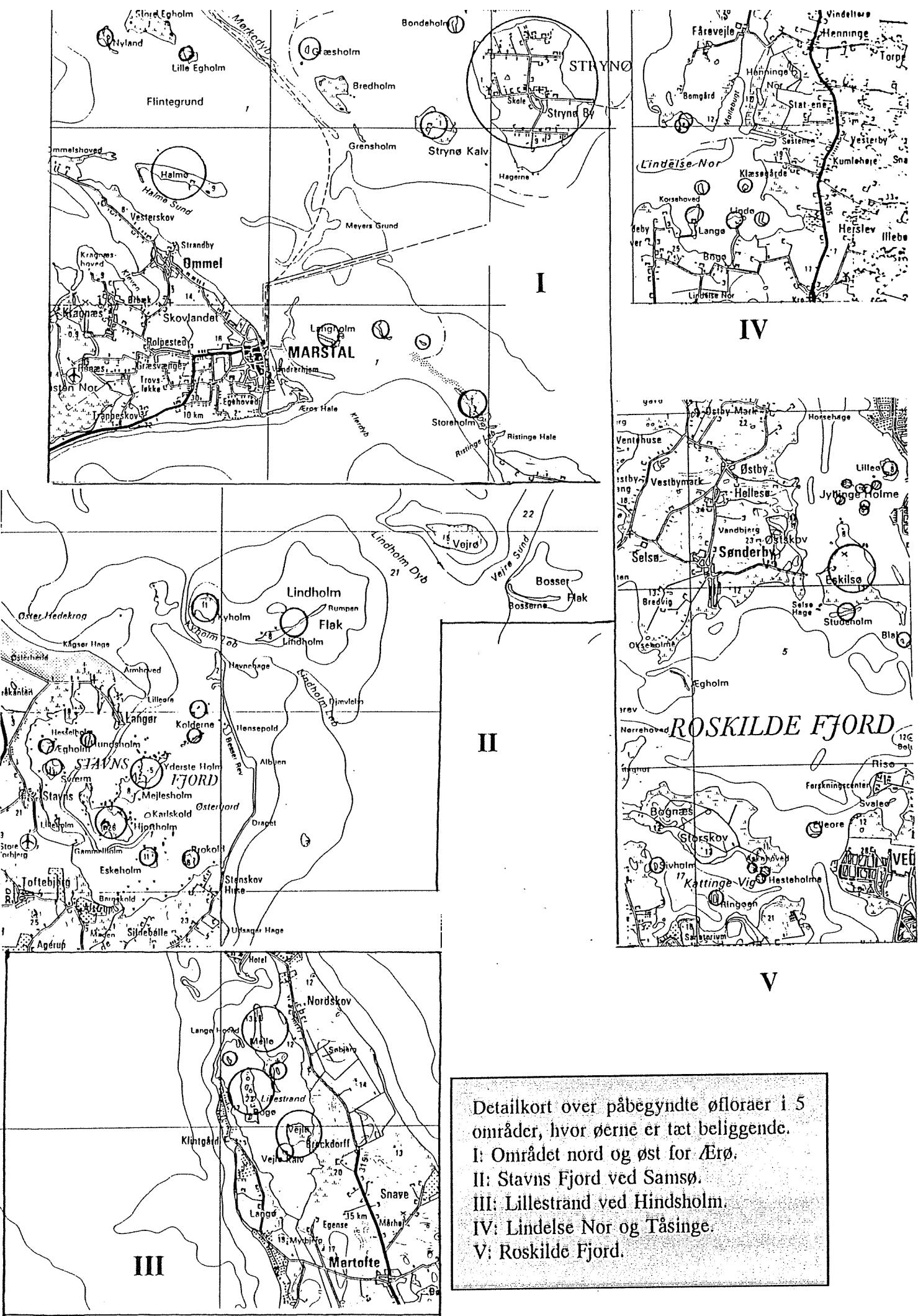
Grydholm nord for Drejø.
Græsholm nordøst for Drejø.
Drejø sydvest for Skarø.
Hjelmshoved nordøst for Hjortø.
Mejlholm øst for Hjortø.
Odden sydøst for Hjortø.
Skalø i Smålandsfarvandet nordvest for Fejø.
Fejø i Smålandsfarvandet.
Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
Halmø øst for Ærøskøbing.
Langholm øst for Marstal.
Storeholme ved Ristinge på Langeland.
Store og Lille Rallen ved sydsiden af Tåsinge.
Vogterholm nord for Strynø.
Bondeholm nordvest for Strynø.
Nyland nordøst for Ærøskøbing.
Græsholm nord for Marstal.
Lille Egholm nordøst for Ærøskøbing.
Buddiken nord for Marstal.
Strynø sydvest for Rudkøbing.
Bredholm vest for Strynø.
Kueholm i Lindelse Nor.
Strynø Kalv vest for Strynø.
Bukø i Lindelse Nor ved Langeland.
Eskilsø i Lindelse Nor ved Langeland.
Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Lindø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Kværnen i Lindelse Nor ved Langeland.
Flatø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster
Kalvø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster.
Lilleø i Guldborg Sund sydvest for Kalvø.
Kejlsø i Guldborg Sund sydøst for Lilleø.
Christiansø ved Bornholm.
Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

● : Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

○ : Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider og til kortet næste side.

Detailkort over påbægnynde øfloraer i 5 områder, hvor øerne er tæt beliggende.
I: Området nord og øst for Ærø.
II: Stavns Fjord ved Samsø.
III: Lillestrand ved Hindsholm.
IV: Lindelse Nor og Tåsinge.
V: Roskilde Fjord.